

I. Prečo dnešné VMČ nefungujú

Mestské časti (výbory mestských častí – VMČ) dnes v Trnave formálne existujú, no ich reálna váha v systéme riadenia mesta je slabá a pre verejnosť často nejasná. V praxi sa opakovane stretávame s problémami, ktoré sa navzájom posilňujú a vytvárajú začarovaný kruh pochybností a skepticizmu:

61,4 %

priemerná účasť poslancov na VMČ Trnava-východ v tomto volebnom období

10,5 %

alarmujúca účasť ďalšieho poslanca – sotva každé desiate zasadnutie

- + veľmi nízka účasť poslancov aj verejnosti na zasadnutiach VMČ. Tento problém nie je len pocitový, ale jasne dokázateľný na dátach. Napríklad na VMČ Trnava-východ je priemerná účasť zvolených poslancov v tomto volebnom období len na úrovni 61,4 %. Kým niektorí pristupujú k svojim povinnostiam zodpovedne (so 100% účasťou), iní tento formát do veľkej miery ignorujú poslanec s 36,8 % a ďalší poslanec s alarmujúcou účasťou iba 10,5 %,
- + slabá alebo žiadna príprava stretnutí (bez programu, bez podkladov),
- + zápisnice vznikajú s veľkým časovým odstupom alebo vôbec,
- + obyvatelia nevedia, čo presne VMČ môžu riešiť a aký je ich reálny dosah,
- + podnety často končia bez spätnej väzby,
- + rozhodnutia mesta sú prijaté, ale nie sú spätne vysvetlené,
- + v diskusiách sa objavuje frustrácia, pasívna agresivita a konfrontačná atmosféra,
- + VMČ sú vnímané ako formálny, až deklaratórny nástroj bez skutočného vplyvu.

Výsledkom je únava aktívnych ľudí, rezignácia verejnosti a presvedčenie, že zapájať sa nemá zmysel. Takýto stav oslabuje kredit samosprávy ako takej a dlhodobo je neudržateľný.

POROVNANIE

Dnes verzus Trnava+

Tri konkrétne situácie, ktoré dnes obyvateľov najviac frustrujú — a ako ich zmeníme.

DNES

Poslanci často ignorujú vaše problémy (účasť niektorých na výboroch je sotva 10 %).

S NAMI · TRNAVA+

Vedenie mesta príde pravidelne za vami. Zavedieme systém, kde sa účasť a skladanie účtov stane povinnosťou, nie láskavosťou.

DNES

Vaše nápady sa strácajú v byrokracii a meškajúcich zápisniciach.

S NAMI · TRNAVA+

Zápisnicu dostanete do e-mailu do 7 dní a vaše pripomienky sa stanú jej oficiálnou súčasťou.

DNES

O vašej ulici sa rozhoduje za zatvorenými dverami.

S NAMI · TRNAVA+

Vy priamo určujete, kam pôjde štartovací komunitný rozpočet vašej mestskej časti.

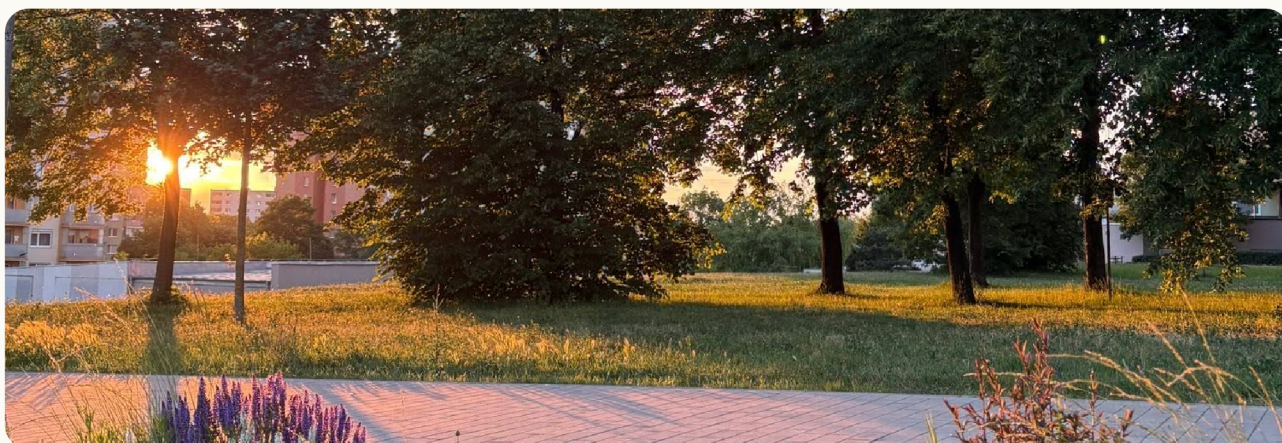

Tím Trnava+ — spoločne pre lepšiu Trnavu.

II. Základné princípy fungovania mestských častí

Ak chceme mestské časti robiť lepšie, nestačí meniť len technické detaily. Potrebná je zmena filozofie riadenia mesta a upevnenie partnerstva s obyvateľmi.

- + **Otvorené a vysvetľované rozhodovanie:** Každé dôležité rozhodnutie mesta musí mať jasne, zrozumiteľne a včas komunikované dôvody. Aj rozhodnutia, s ktorými sa časť verejnosti nestotožní, je možné obhájiť vecne, pokojne a bez agresie. Nevysvetlené rozhodnutia automaticky vytvárajú podozrenie, odpor a pocit svojvôle.
- + **Blízkosť k ľuďom:** Samospráva nemá fungovať len prostredníctvom dokumentov a tlačových správ. Osobná prítomnosť vedenia mesta v mestských častiach je nenahraditeľná. Mesto nie je len inštitúcia, ale vzťah medzi ľuďmi.
- + **Rozdelená zodpovednosť a viditeľná odbornosť:** Rozhodovanie nemá byť centralizované do jednej politickej figúry. Je nevyhnutné jasne oddeliť politické vedenie mesta od odbornej a úradníckej agendy, dať viditeľný kredit zamestnancom mesta a vytvoriť viacero nositeľov uveriteľnosti a kreditu.
- + **Zodpovednosť za rozhodnutia:** Ten, kto prijíma rozhodnutie, musí vedieť vysvetliť, prečo je správne a v čom posúva mesto vpred. Nie autoritou, ale argumentmi. Zodpovednosť za rozhodnutia je základom vzájomného rešpektu.
- + **Rešpekt k rôznym perspektívam:** Rozhodovanie má zohľadňovať aj potreby slabších a menej početných skupín. Skúsenosti zo zahraničia ukazujú, že inkluzívne rozhodnutia zvyšujú kvalitu života celej komunity, nie len jej najhlasnejšej časti.

Verejný priestor pre ľudí.

III. Jasné nastavenie úlohy a významu mestských častí

Základným predpokladom fungujúcich VMČ je to, aby obyvatelia rozumeli ich úlohe. Mesto musí systematicky a opakovane vysvetľovať:

- + aké témy patria do VMČ,
- + ktoré podnety sa riešia na úrovni mestského zastupiteľstva,
- + ktoré otázky sú v kompetencii mesta ako úradu,
- + aký je reálny dosah výstupov z VMČ.

Súčasťou tejto komunikácie má byť aj aktívne využívanie moderných nástrojov. Tvorbu a distribúciu týchto formátov by mal zastrešovať navrhovaný Koordinátor mestských častí v úzkej spolupráci s komunikačným oddelením mesta:

- + videopozvánky pred zasadnutím VMČ, kde bude stručne vysvetlené, čo sa bude riešiť,
- + krátke ex-post videozhodnotenia po zasadnutí, ktoré zhrnú priebeh diskusie a dohodnuté kroky,
- + adresná komunikácia na sociálnych sieťach: vytváranie samostatných udalostí (Events) pre každé zasadnutie, geolokálne ciele príspevky pre obyvateľov konkrétnej štvrte a pravidelné zverejňovanie infografík o čerpaní komunitného rozpočtu.

Bez tohto vysvetlenia budú očakávania verejnosti vždy vyššie než reálne možnosti VMČ a frustrácia bude narastať.

IV. Riadenie a koordinácia mestských častí

Jedným z hlavných problémov dnešného stavu je absencia jasného riadenia mestských častí. Mesto potrebuje jasne určenú zodpovednosť, no bez zbytočného nafukovania byrokracie.

1 Koordinátor mestských častí s administratívnou podporou

Mesto by malo mať jasne určeného koordinátora mestských častí so zabezpečenou administratívnou a technickou podporou. Aby bol koordinátor vnímaný ako skutočne nestranný mediátor, jeho výber by mal prebehnúť cez transparentné výberové konanie, ktorého súčasťou budú aj zástupcovia tretieho sektora alebo občianskych združení venujúcich sa participácii. Tento manažér procesov priamo zastrešuje aktivity spomenuté v bode III a okrem toho:

- + sa pravidelne zúčastňuje zasadnutí VMČ,
- + zabezpečuje prepojenie medzi mestom a obyvateľmi,
- + sleduje podnety a ich vybavovanie, pričom aktívne urguje mestských úradníkov, aby na dopyty z VMČ odpovedali promptne,
- + zabezpečuje spätnú väzbu smerom k obyvateľom,
- + transparentne administruje vyčlenený rozpočet pre mestské časti,
- + aktívne pracuje s atmosférou stretnutí a pomáha zmierňovať konfrontačné situácie.

Koordinátor musí byť plne oddelený od politických zástupcov, aby bol vnímaný ako nestranný, odborný a seriózný aktér. Jeho úlohou nie je obhajovať politické rozhodnutia, ale vysvetľovať procesy, tlmieť napätie a vytvárať priestor pre vecnú diskusiu.

2 Príprava a dôstojné vybavenie zasadnutí

Každé zasadnutie VMČ musí mať vopred zverejnený program, jasne definované body rokovania a uvedený cieľ diskusie. Okrem toho je potrebné zaviesť tieto štandardy:

- + **Centrálne zvolávanie:** Informovanie o VMČ a vylepovanie oznamov by malo robiť mesto centrálné. Súčasťou je správa centrálnej e-mailovej databázy obyvateľov a inštitúcií (zástupcovia bytoviek, riaditelia škôl a školské rady, Jednota dôchodcov, zástupcovia študentov a aktívni občania), ktorým budú proaktívne chodiť pozvánky a zápisnice.
- + **Technické zázemie:** Na zasadnutí by mal byť vždy prítomný notebook a projektor pre čitateľnú prezentáciu tém.
- + **Dostupnosť:** Vo väčších obvodoch by sa malo miesto konania VMČ pravidelne striedať.

3 Rýchle, prehľadné a distribuované zápisnice

Zápisnica má byť zverejnená najneskôr do 7 dní. Pre zvýšenie transparentnosti treba proces doplniť o:

- + **Aktívnu distribúciu:** Zasielanie priameho linku na zápisnicu e-mailom.
- + **Inštitút pripomienkovania:** Po zverejnení návrhu zápisnice plyní 48-hodinová lehota, počas ktorej môžu občania elektronicky doplniť svoj podnet, ak ho v texte nenašli. Ten sa následne pripojí ako oficiálna príloha.

v. Mestské časti ako spätné zrkadlo mesta

Zasadnutia VMČ nemajú slúžiť len na zbieranie podnetov, ale aj na spätné informovanie. Na každom zasadnutí by malo zaznieť:

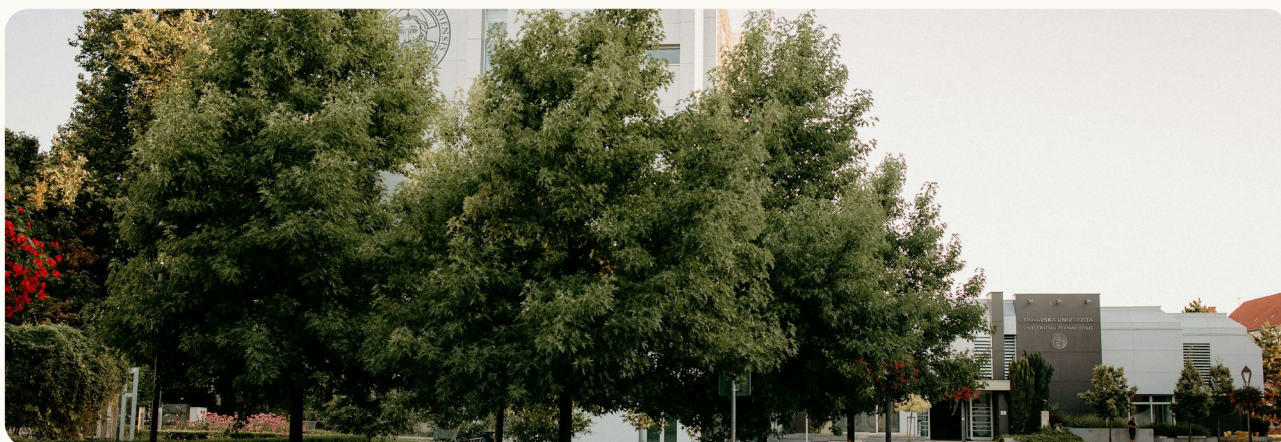
- + čo sa bude riešiť na najbližšom mestskom zastupiteľstve, aby občania mohli korigovať názory svojich poslancov ešte pred hlasovaním,
- + ktoré rozhodnutia majú dopad na konkrétny obvod,
- + v akom stave sú dlhodobé projekty v danej mestskej časti.

VMČ sa tak stane miestom obojsmernej spolupráce, nie jednostranného vypočutia nespokojnosti.

vi. Finančný nástroj pre aktivizáciu a spoluprácu

Každá mestská časť by mala mať k dispozícii jasne definovaný rozpočet (ako štartovací balík napríklad **20 000 eur**), určený výhradne na rýchle komunitné a susedské zásahy. Tieto prostriedky slúžia na okamžité riešenie drobných problémov (lavičky, orez drevín, susedské slávnosti).

Za zber podnetov a preverenie realizovateľnosti zodpovedá koordinátor, avšak finálny zoznam projektov schvaľujú poslanci VMČ na základe verejnej diskusie. Aj relatívne malá suma môže výrazne zvýšiť uveriteľnosť zmien, ak ľudiavidia konkrétne a rýchle výsledky.

Konkrétne výsledky v mestských častiach — zeleň, lavičky a živý verejný priestor.

VII. Osobná prítomnosť vedenia mesta v mestských častiach

Dôležitým prvkom budovania vzťahu je pravidelná osobná konfrontácia vedenia mesta s realitou v teréne.

- + Primátor alebo primátorka navštívi každú mestskú časť minimálne dvakrát do roka.
- + Formát: krátky odpočet sľubov a plánov, vymedzený čas na otázky a následne neformálny kontakt s obyvateľmi. Cieľom je, aby vedenie mesta bolo vnímané ako dostupné, ľudské a ochotné viesť aj náročné rozhovory.

VIII. Kroky realizovateľné už počas predvolebnej kampane

Ešte pred voľbami je možné urobiť viacero krokov, ktoré zvýšia uveriteľnosť našich cieľov:

- + pravidelne sa zúčastňovať VMČ, aj tam, kde je nízka účasť,
- + otvárať diskusiu o tom, ako by mali VMČ fungovať lepšie,
- + vysvetľovať procesy mesta a dôvody rozhodnutí zrozumiteľným jazykom,
- + pomenovať problémy vecne, bez útokov a s rešpektom.

Naša výzva

Dnes sú zasadnutia VMČ často len ventilom frustrácie. Mestské časti sa však musia opäť stať miestom, kde ľudia cítia, že ich hlas má reálnu váhu. Aby sme ľudí prilákali späť, musia cítiť hmatateľnú zmenu:

- + **Skutočný vplyv na prostredie:** Možnosť ovplyvňovať konkrétny rozpočet pre svoju štvrť.
- + **Dôstojnosť a pripravenosť:** Zasadnutia s jasným cieľom a adekvátnym vybavením.
- + **Aktívne zapájanie komunití:** Cílené motivovanie zástupcov bytoviek, škôl, farností a združení. Zapojenie musí byť dobrovoľné a motivované „zrýchlenou linkou“ na riešenie problémov.

Aj keď sa mesto s názorom obyvateľov nestotožní, musí byť schopné vysvetliť prečo. Len tak môže rásť vzájomná korektnosť, bez ktorej samospráva nemôže dlhodobo fungovať.

Patrik Ondrejch

Zostavovateľ dokumentu · Trnava+

**Vráťme Trnavu späť jej obyvateľom.
Pridajte sa k nám už dnes.**

Vaša ulica, váš hlas, naša spoločná zodpovednosť.

mesto pre všetkých